

Gelmeyecek Treni Bekleyen Kadını:
CANEY

PROF. DR. MUHİTTİN ŞİMŞEK

1965 yılında Nizip'te doğdu. 1985 yılında üniversiteden mezun oldu. Aynı yıl M.Ü. Teknik Eğitim Fakültesine asistan olarak atandı. 1987 yılında M.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü Makine Eğitimi Anabilim Dalında, 1988 yılında ise İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesinden master dereceleri aldı. 1990 yılında Dünya Bankası bursuyla İngiltere'ye gönderildi. 1992 yılında doktor, 1993 yılında yardımcı doçent, 1994 yılında doçent, 1999 yılında profesör oldu.

Öğretim üyeliğinin yanı sıra, 1994–2000 yılları arasında M.Ü. Döner Sermaye İşletmesinin müdürlüğü yaptı. 1998 yılında Marmara Üniversitesi Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezinin müdürlüğüne atandı. 2003–2007 arası TÜLOMSAŞ Yönetim Kurulu üyeliği yaptı. 2003–2007 MEB bakan danışmanlığı yaptı, Mesleki Teknik Eğitimi Geliştirme Projesinde çalıştı. Çok sayıda yerli ve yabancı projeye başkanlık yaptı. 2007 yılında YÖK Denetleme Kurulu üyeliğine ve kısa bir süre sonra aynı kurulun başkanlığına getirildi. 2008–2012 yılları arasında YÖK Yürütme Kurulu üyeliğine seçildi. 2013 yılında YÖK Yürütme kurulu üyeliğine tekrar getirildi. Ayrıca 2008 yılından bu yana Kazakistan'da bulunan Ahmet Yesevi Üniversitesi mütevelli heyet üyesi olarak, 2010 yılından bu yana da İç Denetim Koordinasyon Kurulu üyesi olarak görev yapmaktadır.

“Devrim Otomobili” ile ilgili yaptığı çalışmalar, “Yarım Kalan Devrim Rüyası” adı altında TRT tarafından belgesel haline getirildi. “Kalem ile Kağdın Aşkı” çalışması da yine TRT tarafından “Saklı Kentin Sırdaşı” ismiyle dört bölümlük belgesel halinde yayınlandı.

Kendi konusuyla ilgili olarak çeşitli dergilerde yayınlanmış ve sempozyumlarda sunulmuş 120'den fazla makalesi ve 15 adet yayınlanmış kitabı bulunmaktadır.

Prof. Dr. Şimşek evli ve üç çocuk babasıdır.

Gelmeyecek Treni Bekleyen Kadın: CANEY

© 2017, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Kitabın tüm yayın hakları Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Kitap Editörü Özgür Batur

ISBN 978-605-171-500-1

1. Basım: Mayıs 2017

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Çiftehavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul

Tel: 0(212) 674 97 23 Faks: 0(212) 674 97 29

Sertifika no: 12088

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34410 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: 0(212) 511 53 03 (pbx) Faks: 0(212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika No: 10905

MUHİTTİN ŞİMŞEK

CANEY

Gelmeyecek Treni Bekleyen Kadın

ALFA®

Rahmetli Anneme ve Sevgili Babama...

tamadres.com

1981 Haziranı...

İlçenin en büyük ve en çok işçi istihdam eden Ülfet fabrikası birkaç sene önce grevlerle neredeyse kapanma noktasına gelmişken şimdi üç vardiya çalışıyordu. Ülkeyi onlarca yıl geri götüren askeri darbenin izleri silinmeye, demokrasi filizi yeniden yeşertilmeye çalışılıyordu.

Okullar cuma günü tatil olmuş, çocuklar sokakların tadını çıkarmaya çalışıyor, toprak sokakta lastik topla maç yapıyorlar, kan ter içinde çeşmeye koşup kana kana su içip sonra tekrar oyunlarına dönüyorlar, saat kavramıyla değil altı golde kale değişikliği olmak üzere on iki golde maçı bitiriyorlardı. Artık ne zaman biterse... Korner atışı yapmıyor, üç korner bir penaltı şeklinde anlaşıyorlardı.

Dallas dizisi ara vermiş, eski bölümleri yayınlanıyordu. İkinci kere seyredilmesine rağmen evin kızları ve anneleri Jr.'ın yamukluklarını ilgiyle seyrediyorlardı.

Gazeteler Demirel'den "bir bilen" olarak bahsediyor, PTT'ye yazdırılan telefon görüşmesi beş-altı saat, belki daha fazla bekledikten sonra gerçekleşiyordu. Çoğu zaman görevli memurun, "Adana aradan çık!" ihtarlarıyla birlikte görüşmenizi büyük bir keyifle (!) yapıyordunuz. O kadar ki yatırım için telefon aboneliğine yazılısanız, yirmi

yıl sonra çoluk çocuğa büyük bir kazanç sağlayacağınız yıllardı.

AVM'lerin, "Cafe"lerin, onlarca televizyon kanalının olmadığı, bilgisayarın, internetin, cep telefonunun, döviz bürolarının, ithal malların hayatımıza girmediği, yılbaşında tebrik kartlarının kapış kapış satıldığı, mektubun dolmakalemlerle yazıldığı, kâğıt mendil yerine ipek mendillerin kullanıldığı, hatta delinen giysilerin yamandığı yıllardı.

"Vefa"nın Fatih'te bir semt isminden ibaret olduğu, bugün büyük bir aşkla evlenip üç ay sonra boşanmayla biten "seviyeli birliktelik"lerin yaşanmadığı, aşkın aşk gibi, kadının kadın, erkeğin de erkek gibi olduğu dönemdi.

Filiz Akın, Cüneyt Arkın, Ediz Hun'lu filmlerin henüz rağbet görüldüğü, İbrahim Tatlıses'in yeni yeni görünmeye başladığı, yılbaşı gecesi saat tam 24.00'ı gösterdiğinde havai fişek gösterisi yapmak yerine çıkacak dansözün merak edildiği, Zeki Müren'in giysisinin takip edildiği yıllardı.

Türkiye nasılsa Nizip de öyle, Nizip nasılsa İstasyon Mahallesi de öyleydi...

Dutlar erkenden olmuş, hazırında bitmişti. Erikler tatlanmaya başlamış, kayısı henüz yenecek duruma gelmemişti. Domates, patlıcan, salatalık gibi mevsim meyve sebzeleri tabladaki yerlerini almış, sıcaklar başlamıştı...

Mahalle fırınları tırnaklı ekmek ve lahmacunun yanı sıra evde hazırlanıp getirilen türlü türlü fırın yemekleriyle dolup taşıyordu. En çok da patlıcan kebabı...

Ahali damda yatmaya başlamış, sokak buzcuları köşe başlarındaki yerlerini almış, erimemesi için kendir çuvala (telis) sardıkları kalıp kalıp buzları yirmibeş, elli, yetmişbeş

kuruşluk parçalara ayırmış satıyorlardı. Buzdolabı her evde olmadığı için lahmacun, patlıcan kebabı yaptıran evlerde ayrıntının ve suyun soğutulması için alınır. Meyan şerbetçiler de metal bardaklarını şakırdatarak bardağı on kuruştan şerbet satıyor, köylüler mercimek ve arpa yoluyordu.

Sıcak, çok sıcak bir haziran günü...

Her şey aslında normal görünüyordu. Tablacı zerzavatını, nayloncu basit mutfak malzemelerini, dondurmacı Abo her zaman olduğu gibi hep aynı saatte dondurmasını satıyordu. Mahallenin çocukları ellerinde beş ve on kuruşlarla, Abo'nun küçük mavi üzeri tente kaplı üç tekerlekli arabasını dört gözle beklerlerdi. Yok canım, öyle motorlu falan değildi. İterek gezdirilirdi. Arabanın dört çevresine, Cüneyt Arkın, Hülya Koçyiğit, Türkan Şoray, Yıldırım Çınar, Kartal Tibet gibi sanatçıların kartpostalları yapıştırılmış, camlanmış, camın altındaki resimler yer yer sararmış olurdu. Küçük bir radyosu vardı, pilli. İki sokak öteden ne dediği anlaşılmayan bu radyonun sesini duyardı çocuklar. Hazırlarlardı kendilerini Dondurmacı Abo'nun dondurmasına. Hava iyice ısındı mı gazozcular da çıkardı sokaklara. Bir alimünyum bakraçta soğuk su (buzlu) ve onun içinde gazoz şişeleri dolaşır dururlardı. Nizip'te üretilen bu gazozlar (!) su, karbonat ve şekerden ibaret bir karışımdı. Marulcular daha çok mayıs ayında görünür, sonrasında çekilirlerdi. Mamafih tek tük marulcu da yok değildi.

İşte böyle bir haziran günü...

Toprak damlı odanın direklerine gözünü dikmiş sessizce olan biteni izliyordu. Her zaman boncuk boncuk parlayan mavi gözleri tepki vermez olmuştu. Al yanakları sararmış, saçının kınası silikleşmiş, dudaklarının canlılığı kaybolmuş, benzi soluklaşmıştı. Bir tek canlı kalan, genç-

liğinde o bölgede pek yaygın olan çenesindeki dövme-lerdi. Bir şilteden ibaret yer yatağının vücudunu ağrıttığının bile farkında değildi artık. Kocaman sarı yapraklı, iri dallı şekillerden oluşan yorganı göğsüne kadar örtülmüş, kurumuş dudakları belli belirsiz kırırdıyordu. Anlaşılan henüz şuurunu kaybetmemişti ki dua ediyor, kelime-i şahadet getirmeye çalışıyordu. Kızı Sevim, elinde bir tülbentle çatlamaş dudaklarını ıslatmaya çalışıyordu. Üç yüklük vardı odanın uzun olan duvarında. İkisinde çuvallarda zahire ve onun üzerinde yatak yorgan, diğerinde ise Caney'in bunca yıl sahip olduğu dünyalığı vardı. Gelin olduğunda çeyiz olarak ona verilen ahşap sandık. Daha çok Suriye'den alınmış birkaç parça kumaş, ahmediye,¹ boncuklar, üç-beş kuruş para vs... Kumaşları, küçük kızı Zeliha için saklardı. Sandık, nedendir bilinmez burçak burçak kokardı. Kısa olan duvarda ise iki mahmil² bulunurdu. Biz vitrin diyelim ona. Birkaç parça mutfak eşyası, bardak, çanak... Odanın duvarları boyunca içine mısır sapları doldurulmuş yastıklar dizilmişti. Duvarda kahve içen Arap kızı figürünün işli olduğu bir kadife ve onun üzerinde Kur'an-ı Kerim asılıydı. Komşudan getirilmiş bir ayaklı vantilatörle oda serinletilmeye çalışılıyordu.

O küçük oda mahallenin kadınlarıyla dolmuş, yıllarca beraber dolma oyup kurutma yaptıkları, şehriye döktükleri, salça çıkarıp biber dövdükleri, bulgur kaynatıp hedik yaptıkları, kimi zaman yarenlik yapıp kimi zaman küstükleri, akşam üzeri ayaküstü sohbete dalıp ocakta yemeği unuttukları, hasılı hayatı paylaştıkları arkadaşları hep oradaydı. Deveci Elif, Hüsne Bacı, Şöhret, Sıdika Karı, Bayramla-

¹ Suriye'den getirtilen sarı, ipeksi baş örtüsü.

² Küçük, camekânlı büfe.

rın Orucu, Ayuş Teyze, hatta hemen hiçbir yere çıkmayan, kimseyle yakınlık kuramayan, kimseye zararı da, faydası da dokunmayan Sakar Ali'nin Meryem bile oradaydı. Herkes kendince ağıt yakıp ağlarken Meryem, her zamanki gibi sessizce oturuyordu. Meryem hep öyleydi. Çocuğunun olmaması, onu toplumdaki koparmıştı. Bütün korkusu, eşinin bir evlilik daha yapma ihtimaliydi. En sesli ağlayan ve en acıklı ağdı yakan Bekçi Hüsne... Oğlu Zeynel'i çok genç yaşta kaybetmiş olmasının acısını hep taze tutuyordu içinde. Nerede bir cenaze olsa Bekçi Hüsne'yi orada görebilirdiniz. Kimse de yadırgamıyordu zaten. Yarı mecnun haline gelmiş bu ana, cenazenin defni sırasında (o zaman kadınlar mezara gitmezlerdi) mezara kadar gelir, imam telkin verirken o üç kere bağırır: "Zeynel'ime selam söyle, Zeynel'ime selam söyle, Zeynel'ime selam söyle."

Yirmi metre karelik oda kadınlarla dolu... Erkekler aşağı damda yahut avluda toplanmışlar. Aşağı dam daha çok kışın sobanın kurulup oturulduğu bir oda. Nispeten daha küçük. O da toprak damlı. Ancak bunun direkleri görünmüyordu. Çünkü şimdilerde kullan-at sofralık olarak kullanılan muşambalar raptiyeyle tutturulmuş tavana. Tülle örtülmüş küçük bir pencere. Sigara dumanından göz gözü görmüyordu.

Caney'in yattığı odada iki erkek vardı. Olup bitenden habersiz annesinin yanı başında kendince oyun oynayan en küçük oğlu Ahmet. Bir de otuz üç yıllık hayat arkadaşı Ahmet Hoca. Kocası başında Kuran-ı Kerim okuyordu, ağladığını odadakilere belli etmeksizin. Ahmet, aslında hoca falan değil. Henüz iki yaşındayken annesi öldüğü için Öksüz Ahmet, daha sonra da Kelekli'nin tek Kur'an okuyan genç olduğu için köyde caminin yıllarca meccani imamlığını

yaptığından “Hoca Ahmet” derlerdi. Nizip’e göçtükten sonra da mahallenin camisinde hocalık yapmaya başlamıştı.

Âşık olarak evlendiği Caney’i, artık ölüm döşeğindeydi. Her sıkıştığında yanında olan, kızdığında bağırduğu, ona dokuz çocuk vermiş, zaman mefhumu olmadan gelen misafirlerini ağırlamış, bir gün bile yüzünü ekşitememiş çocuklarının anası, gözünün önünde eriyip gidiyordu. Bir taraftan okuyor, diğer taraftan da masum masum kendince annesine sevgi gösterisi yapan Ahmet’ine bakıyordu. Bir anda patladı Hoca Ahmet. Erkek adam ağlamaz lafına inat...

Toprak damın direklerine bakıyordu Caney, mütemadiyen. Kendisi yerleştirmişti o direkleri tek tek. Köyden ilçeğe göçtüklerinde avluyu çevirmişlerdi Hoca Ahmet’le. Sonra iki odayı yapmışlardı. Büyük odanın yirmi bir, küçük odanın on yedi direği vardı. Çocukların beşini köyde bırakıp buraya gelmişler, evi bir haftada yapmışlardı. Kadın haliyle nasıl da sırtlayıp taşımıştı, Direkçi Ömer’den aldıkları direkleri. Nasıl da seviniyordu şehre taşınacaklar diye. Doğrusu kocasından daha becerikliydi. Hoca Ahmet’in sinirli halinin aksine onun gözlerinin içi gülerdi.

Kim bilir? Belki de o günler geliyordu gözünün önüne direklerle baktıkça. Bir ara Ahmet’ine baktı. Gözleri nemlendi... Sevim’e bir şeyler söylemek istiyordu. Sevim annesinin demek istediğini, daha çok küçük olan Mehmet ile Ahmet’in kendisine emanet edildiğini anlamıştı. “Merak etme anacığım!..” diyebilirdi. Göz pınarları kurumuştur Sevim’in. Kolay mı, sırdaşı, arkadaşı, anası, her şeyi, şimdi ölüm döşeğindeydi. Ona çeyiz hazırlamak için nasıl da çırpınmıştı. Kızının çeyizsiz kalmaması için neler yapmamıştı ki?.. “Anam! Ah anam!..” dedi içinden Sevim.

1

Yüz hanelik bir köy Kelekli köyü. Üç aileden oluşan Fırat kenarında kurulmuş güzel, sulu bir köy.

Öksüz Ahmet uçuyordu sevinçten. Beklemediği, ummadığı, hayal bile etmediği şey gerçek oluyordu. Yaşlılar onu çok seviyor, mazlumluğu, mütevazılığı, ahlakı, edebi köylünün çok hoşuna gidiyordu. Aile olarak Kılılılarla geçimeseler de, onun anasızlığı Kılılıların bile rikkatine dokunuyordu. Yedi yaşından beri Ahmet sabah namazında kalkar, önce inekleri yemler, koyunları sürüye katar, sonra da mevsimine göre çift sürmeye, çapa yapmaya, bel bellemeye ya da budama giderdi. Bir ekmek ve biraz peynirden oluşan aızıyla.

Her köylü gibi onların da büyükçe bir avlusu, avluda kerpiç evleri, ahırları, ocaklıkları vardı. Amcası Cimey, Ali, ninesi Esme Karı¹ hep beraber yaşıyorlardı. Ahmet'in annesi Safiye, ailenin en mazlum kişiydi. Ahmet'i doğurduktan altı ay sonra ince hastalığa yakalanmış, çok geçmeden de vefat etmişti. Ninesi Esme Karı onu sahiplenmiş, köyün emzikli kadınları sırasıyla emzirivermişlerdi. Babası Beko

¹ Yaşlı kadın.

bir süre sonra, yine aynı köyden Ayşe'yle (Ayuş) evlenmişti. Ahmet cılız, zayıf, halsiz her daim hasta bir çocuktur. Ateşi çıktığında karnına kepek sararlar, halsiz düştüğünde birkaç kadının sütünü içirirlerdi ona. Ninesi üstüne titrerdi Ahmet'in. Çünkü Mustafa'sını buluyordu onda...

Mustafa!.. Ah Mustafa!..

Esmen Nenenin kanayan yarası, yüreğinin sızısı, ciğerinin hançeri Mustafa... On yaşında bir çocuk olmasına rağmen delikanlı, babayiğit, yakışıklı Mustafa. Sağ yanağındaki gamzesi güldü mü gonca gibi çıkardı ortaya... Mustafa at biner, onları arabaya koşar, gecenin bir yarısı kimsenin gidemediği yerlere giderdi. Bir gün harman yerinde kendisinden büyük çocuklarla güreş tutmuştu da, her birini teker teker yıkmıştı. Yaşlılar "Rahmetli amcasına çekmiş, o da böyleydi," derlerdi. Mustafa'nın amcası Hamza, Çanakkale'de şehit olmuştu. Esmen Karı, Mustafa'yı güreştiren büyüklere kızardı. "Nazardan çatlatacaksınız Mustafa'mı... Yapmayın bunu."

Çok korkuyordu kem gözlerden. Üstüne titriyordu oğlunun. Mümkün olsa yanından ayırmayacak, önlüğünün altında saklayacaktı onu. Köylüye çaktırmadan komşu köye Elifoğlu'na götürür, Kara Hoca'ya okuturdu. Her sabah yayık yayar, taze tereyağını sıcak ekmeğe dürüm eder verirdi. Mustafa'nın güzelliği, yakışıklılığı, cesareti ve güçlülüğü bütün köyün dilindeydi.

Bir mart günü, Kılılıların İbrahim çağırmıştı Mustafa'yı, Seyit'le beraber. Üçü de akrandı. Fırat Nehri selinti¹ getirmiş, onları toplamaya gitmişlerdi. Selinti toplamak gençlerin kendini ispat etmek için bir ameleydi.

¹ Nehrin sürükleyip getirdiği ağaçlar ve odunlar.